

О. П. ВЕНГЕР, О. Є. СМАШНА, Т. П. ГУСЕВА, Л. М. САС, Ю. І. МИСУЛА, В. С. БІЛОУС,
О. О. ЛЮТА, М. Є. КОВАЛЬ, Т. І. ІВАНІЦЬКА

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНИМ УМОВАМ

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

Мета: вивчити додаткові ресурси та переваги дистанційної форми навчання з дисциплін «Медична психологія» та «Психіатрія» для здобувачів вищої медичної освіти в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України в умовах військових дій на території України.

Матеріали і методи. Проведено дистанційне опитування для дослідження впливу факторів дистанційної освіти на викладання для студентів медичного факультету.

Результати. Аналіз наукових досліджень із даного питання продемонстрував недостатній рівень вивчення особливостей організації дистанційного навчання в процесі підготовки майбутніх лікарів, особливо це стосується викладання клінічно спрямованих дисциплін. Адаптація за даних умов важливою є клінічна практика – робота з реальними пацієнтами, збір анамнезу, проведення діагностичних обстежень, відпрацювання практичних навичок очного спілкування з пацієнтом, які студент складніше засвоює при дистанційному навчанні.

Встановлено, що для студентів перших курсів важливо обрати власний ритм та режим отримання знань у комфортній для них обстановці, а також використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій.

Пріоритети студентів середніх курсів представлені у важливості вільного доступу до навчальних матеріалів, та в тому, що дистанційна освіта сприяє підвищенню мотивації, творчого та інтелектуального потенціалу студента за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, використання сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, вміння самостійно приймати відповідальні рішення.

Студенти старших курсів до важливих факторів дистанційної освіти відносять можливість викладати матеріал відповідно до рівня підготовки та базових знань студентів, створюючи додаткові сайти для обміну інформацією. Також важливим для старшокурсників є здійснення навчання одночасно з професійною діяльністю (або з навчанням за іншим напрямком), зменшення витрат на трансфер, оренду житла.

Висновок. Дистанційний формат освіти має свої переваги, специфіка яких проявляється залежно від курсу навчання студентів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: вища медична освіта; дистанційне навчання; інтерактивна взаємодія; інформаційні технології.

Війна внесла кардинальні зміни у формат освітнього процесу. Рекомендації МОН України організувати навчання залежно від ситуації реалізувалися тимчасовим призупиненням даного процесу (працівники закладів освіти виконують заходи та завдання, визначені військово-цивільною адміністрацією) або організуванням дистанційного навчання, навчання за змішаною формою (за погодженням із військово-цивільною адміністрацією). Водночас залишається очевидною важливість відновлення навчання в освітніх закладах у ситуації воєнних дій при відносній безпеці. Такі підходи повертають до звичної «рутини», забезпечуючи зниження тривоги та дають відчуття стабільності, контролю над ситуацією; а перемикання фокусу уваги допомагає долати стресове навантаження.

Універсальним рішенням даної проблеми стала дистанційна форма навчання, адже саме вона має інтерактивну взаємодію між суб'єктами освітніх послуг, є найбільш гнучкою та доступною.

В Україні дистанційне навчання активно впроваджується ще з 2002 р. У багатьох закладах вищої освіти України програмна платформа

MOODLE (система управління дистанційним навчанням) дозволяє успішно здійснювати дану форму навчання.

Аналіз наукової психолого-педагогічної літератури, дисертаційних досліджень, що з'явилися останнім часом, свідчить про значну увагу до проблем упровадження дистанційних технологій у навчальний процес закладів вищої освіти. У наукових колах широко дискутуються питання дистанційного навчання з використанням інформаційних технологій, педагогічні підходи до комп'ютеризації навчального процесу, методи творчого навчання за допомогою телекомунікаційних засобів, концептуальні педагогічні положення про дистанційне навчання [5].

Щодо медичної освіти в Україні дистанційне навчання з'явилося як новий метод для підтримки безперервності процесу під час закриття навчальних закладів, пов'язаного з пандемією COVID-19, і стало основним при відновленні навчання у вищій школі в умовах воєнних дій на території України. До цього періоду дистанційне навчання розглядалося як допоміжний спосіб проведення занять.

Мета роботи: вивчити додаткові ресурси та переваги дистанційної форми навчання з дисциплін «Медична психологія» та «Психіатрія» для здобувачів вищої медичної освіти в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України в умовах військових дій на території України.

Матеріали і методи. Проведено дистанційне опитування на базі Google-платформи, складене викладачами кафедри психіатрії, медичної психології та наркології для дослідження значення факторів дистанційної освіти на викладання дисциплін «Медична психологія» та «Психіатрія» для студентів медичного факультету. Для оцінки результатів використовували методи медичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Дистанційне навчання – сукупність інформаційних технологій, що забезпечують студентам подачу основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивну взаємодію студентів і викладачів у процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами та дозволяють здійснювати навчання на відстані, що робить його актуальним в умовах воєнних дій [6].

За таких умов акцент у навчанні зміщується на самостійну роботу студента, а викладач виступає в ролі організатора навчального процесу, консультанта. Усе це спонукає до пошуку нових засобів навчання, які б відповідали вимогам і потребам освітнього процесу. Таким чином, викладач зобов'язаний не лише розширити можливості для отримання якісної освіти, а й урізноманітнити навчальний процес, з метою зростання інтересу до дисципліни та мотивації [7].

Аналіз літератури свідчить, що дистанційне навчання має свої переваги та недоліки. До негативних факторів слід віднести відсутність безпосереднього контакту з викладачем та студентами між собою, а також зменшення емоційного компонента навчання. В умовах воєнних дій реагування на сигнали тривоги, при якому навчальний процес переходить повністю в індивідуальну роботу студента, а також залежність від технічних можливостей та якісного Інтернет-зв'язку роблять даний процес непрогнозованим. Поряд з цим описані складнощі вимагають необхідність самоорганізації та самодисципліни, підвищують самостійність студента, спонукають до великого обсягу інформаційних ресурсів та формують принципово новий освітній простір. Зниження стресу від занять в аудиторіях, комфортність та безпечність умов навчання підкреслюють переваги даного методу навчання.

Організація навчального процесу в системі дистанційного навчання має свої психолого-педагогічні особливості [3], а саме:

– зміщення акцентів на самостійну діяльність студентів;

– необхідність формування навичок дистанційної взаємодії (обов'язкова комп'ютерна грамотність викладачів і студентів, зокрема володіння

навичками застосування різноманітних телекомунікаційних технологій, ресурсами Інтернету і професійне володіння письмовою формою мови);

– зміна способів взаємодії між викладачами та студентами завдяки новим інформаційним технологіям;

– гнучкість навчання незалежно від проживання кожного із суб'єктів та часу проведення занять, що дає можливість організувати навчання в зручній для кожного час.

Так, дистанційне навчання в кредитно-модульному процесі завдяки вільному та гнучкому часу й доступу до навчальної системи, активній взаємодії студента з комп'ютером і можливості вести діалог із викладачем та різноманітним поданням навчальної інформації, наявності звукового та візуального супроводження забезпечує високий рівень мотивації навчальної діяльності студентів.

Відмінні риси дистанційної освіти від традиційної: можливість займатися в зручній для себе час у зручному місці й темпі, нерегламентований відрізок часу для освоєння дисципліни; проведення навчання паралельно із професійною діяльністю, тобто без відриву від виробництва; можливість звертання до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек, банків даних, баз знань тощо); сконцентроване подання навчальної інформації та мультидоступ до неї підвищують ефективність засвоєння матеріалу; при дистанційному навчанні в кожного студента є можливість витратити більше зусиль і часу на складні та важливі для нього теми з метою поглибленого опрацювання; рівні можливості одержання освіти – незалежно від місця проживання, стану здоров'я, елітарності й матеріальної забезпеченості студента; дистанційне навчання допомагає оминати психологічні бар'єри, пов'язані з комунікативними якостями людини, – наприклад, сором'язливістю, страхом публічних виступів та ін.; дистанційне навчання розширює та оновлює роль викладача, який зобов'язаний підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій [1, 2].

Таким чином, якість дистанційної освіти не поступається в ідеалі якості очної форми одержання освіти, а поліпшується за рахунок залучення кадрового (професорсько-викладацького) складу найвищої кваліфікації і використання в навчальному процесі найкращих навчально-методичних видань та контролюючих тестів з дисциплін.

Однак потрібно окреслити певні проблеми, які виникають при навчанні за дистанційною формою [4]. Серед них:

1) подолання психологічної ізоляваності;

2) проблема ефективного керування навчальною діяльністю студентів та ефективного зворотного зв'язку;

3) проблема психологічної невідповідності студентів до самостійної роботи.

Головна мета дистанційного навчання під час війни – не тільки засвоєння нових знань, а й психологічна підтримка, спілкування, переключення уваги студентів, розуміння причин розсія-

ності слухачів, неухважності та інертності під час онлайн-занять. Педагоги мають підбадьорювати слухачів, а не залякувати негативом під час навчальних занять. А відволікатися варто лише на підтримку та турботу, а не на актуальні новини. Навчання у такий складний час – це новий виклик для педагогів, і саме за цих умов безумовна любов до студентів та підтримка допоможуть їм стабілізувати психологічний стан [7].

Аналіз наукових досліджень із даного питання дозволив виявити недостатній рівень вивчення особливостей організації дистанційного навчання в процесі підготовки майбутніх лікарів, особливо це стосується викладання клінічно спрямованих дисциплін.

Для майбутніх лікарів важливою є клінічна практика – робота з реальними пацієнтами, збір анамнезу, проведення діагностичних обстежень, відпрацювання практичних навичок очного спілкування з пацієнтом, які студент складніше засвоює при дистанційному навчанні.

Навчальні дисципліни, які викладаються на кафедрі психіатрії, наркології та медичної психології, практично орієнтовані, а отже, передбачають безпосередню роботу з пацієнтом. Перехід на дистанційну форму навчання поставив перед колективом кафедри завдання – удосконалення методів викладання із застосуванням сучасних інформаційних освітніх технологій, створення такого навчального онлайн-середовища, при якому можливо формувати практичні навички майбутніх лікарів без традиційного візуального контакту студента та викладача, без проведення клінічного інтерв'ю з пацієнтом в одному фізичному просторі. Засобом вирішення поставленого завдання стало використання викладачами особистісно орієнтованого підходу, який забезпечує позитивне самопочуття всіх учасників навчального процесу, різноманітних інтерактивних та віртуальних методик, моделювання професійних ситуацій, що сприяють розвитку клінічного мислення та формуванню мотивації студентів до активної пізнавальної діяльності в новому форматі дистанційної освіти.

Важливою та необхідною складовою практичного навчання з психіатрії та наркології на 4 курсі залишається можливість контакту з пацієнтом та його візуалізація, коли можна побачити зовнішність пацієнта, провести безпосередню бесіду з ним та оцінити прояви психічного розладу. Завдяки використанню індивідуальних ноутбуків викладачів забезпечується візуальний контакт та можливість спілкування з пацієнтами за їхньої згоди у відділеннях КНП «Тернопільська обласна комунальна клінічна психоневрологічна лікарня» ТОВ відповідно до теми практичного заняття. Студенти спілкуються з пацієнтом в присутності викладача згідно з алгоритмом комунікативних навичок – так майбутні лікарі навчаються складної комунікації з пацієнтами, які мають психічні розлади, використовуючи шкали для діагностики певних симптомів у пацієнта. Використання сучасних інформаційних технологій та навчальних платформ, таких, як MSTeams, дозволяє майбут-

нім медикам не тільки почути, але й побачити різні типи пацієнтів, наприклад, з кататонічним ступором, епілепсією, психомоторним збудженням. Спостереження даних патологічних станів при очній формі навчання представляє певні труднощі, особливо з погляду техніки безпеки. Спостерігати, як виконується електросудомна терапія з монітора екрана, є кращим варіантом вибору за умов, коли в реанімаційному залі збирається велика кількість людей, що створює епідеміологічну та психологічну напругу. Крім цього, для кращого розуміння певного психічного розладу студенти переглядають навчальні відеоматеріали, підготовлені колективом кафедри та провідними фахівцями в галузі психіатрії та наркології.

З метою формування практичних комунікативних навичок майбутніх фармацевтів (провізорів) у практичні заняття, які відбуваються на платформі Teams, включені елементи тренінгу міжособистісного спілкування, робота з кейсами та рольовими завданнями, моделювання різноманітних комунікативних ситуацій, виконання творчих завдань, ознайомлення з діагностичними шкалами особистості.

Огляд доступних літературних джерел, що стосується різних аспектів дистанційного навчання, дозволив розробити опитувальник дослідження впливу факторів дистанційного навчання на студентів медичних ЗВО. Опитувальник було створено на Google-платформі, студентам 1 курсу (34 студенти), 2 курсу (36 студентів), 3 курсу (32 студенти), 4 курсу (34 студенти), 5 курсу (32 студенти), 6 курсу (34 студенти) було розіслано посилання, результати оброблялися з використанням стандартних методів статистики [7].

Метою опитувальника було оцінити в балах від 1 до 10 персональну важливість характеристик дистанційного навчання (табл. 1), таких, як:

1) гнучкість – можливість викладати матеріал відповідно до рівня підготовки та базових знань студентів, створюючи додаткові сайти з необхідною інформацією та сайти, на яких студенти можуть обмінюватися інформацією, відповідаючи на запитання один одного та навчатися, навчаючи інших;

2) паралельність – навчання здійснюється одночасно з професійною діяльністю (або з навчанням за іншим напрямком), тобто без відриву від виробництва або іншого виду діяльності;

3) можливість освоїти великий осяг матеріалу – більші обсяги інформації, яку можна отримати в умовах дистанційного навчання у коротші строки;

4) економічність – відсутність витрат на трансфер, оренду житла;

5) технологічність – використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір;

6) інтернаціональність – відпадає необхідність дорогого переїзду та проживання в інших країнах, а натомість надається можливість спілкування з викладачами та студентами по всьому світу без обмежень;

7) якість – якість дистанційної освіти не поступається якості очної форми навчання, оскільки для підготовки дидактичних засобів залучається найкращий професорсько-викладацький склад і використовуються найсучасніші навчально-методичні матеріали; передбачається введення спеціалізованого контролю якості дистанційної освіти на відповідність її освітнім стандартам;

8) доступність – передбачає представлення вільного доступу до навчальних матеріалів;

9) мотиваційність – підвищення мотивації, творчого та інтелектуального потенціалу студента за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, використання сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, вміння самостійно приймати відповідальні рішення;

10) індивідуалізація – кожен студент має можливість обрати власний ритм та режим отримання знань у комфортній для нього обстановці, що сприятливо вплине на сам процес навчання.

Таблиця 1. Оцінка важливості факторів дистанційного навчання для студентів-медиків різних років навчання (подано середнє значення в балах)

Оцінка фактора дистанційного навчання	Курс навчання					
	1	2	3	4	5	6
Гнучкість	2,13	8,42	3,34	1,26	9,33	9,12
Паралельність	2,08	2,33	2,13	2,26	9,22	9,08
Великий обсяг матеріалу	2,03	8,26	8,08	8,12	8,34	2,34
Економічність	3,22	4,16	3,12	2,08	4,13	9,14
Технологічність	1,44	2,28	2,42	1,36	1,26	2,36
Інтернаціональність	1,23	2,08	2,13	1,23	1,44	2,38
Якість	8,17	1,42	9,34	2,06	1,34	2,41
Доступність	8,17	2,08	2,24	8,08	2,42	3,18
Мотиваційність	2,13	1,26	9,33	8,22	2,33	2,28
Індивідуалізація	9,24	8,24	3,06	2,14	1,26	3,18

В результаті дослідження було виявлено, що для студентів різних курсів була різна значимість певних характеристик дистанційного навчання.

Для студентів першого курсу більшу значимість мали фактори якості, технологічності, індивідуалізації, що відображає нове враження від навчання при переході з шкільної системи освіти на навчання у закладі вищої освіти.

Для студентів другого курсу визначне значення мали фактори гнучкості, великого обсягу матеріалу, індивідуалізації. Переважання значення даних факторів вказує на тенденцію до самостійності та незалежності в навчальному процесі, що вибудовується в процесі дистанційного підходу до навчання в медичному ЗВО.

Студенти третього курсу найбільш важливими факторами позначили великий обсяг матеріалу, якість та мотиваційність. Мотиваційний компонент відіграє важливу роль під час дистанційного навчання, і студенти третього курсу можуть розглядатися як незалежні та високомотивовані суб'єкти освітнього процесу.

Студенти четвертого курсу відносили фактори великого обсягу матеріалу, мотиваційність та доступність як найбільш важливі при дистанційному навчанні.

Студенти п'ятого курсу вказували на важливість гнучкості, паралельності та великого обсягу матеріалу. Студенти характеризуються великим потенціалом у паралельних діяльностях – навчальній та трудовій.

Студенти шостого курсу достовірно більш важливими вказували гнучкість, паралельність, економічність, що вказує на побутову та економічну

незалежність даного групи здобувачів освіти, з великою мотиваційністю до майбутньої професії.

Висновки

Дані тенденції вказують на те, що студенти першої половини навчання виділяють можливість обрати власний ритм та режим отримання знань у комфортній для нього обстановці, а також використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір, а якість дистанційної освіти не поступається якості очної форми навчання, оскільки для підготовки дидактичних засобів залучається найкращий професорсько-викладацький склад і використовуються найсучасніші навчально-методичні матеріали; передбачається введення спеціалізованого контролю якості дистанційної освіти на відповідність її освітнім стандартам.

Пріоритети студентів середніх курсів представлені у важливості вільного доступу до навчальних матеріалів, і в тому, що дистанційна освіта сприяє підвищенню мотивації, творчого та інтелектуального потенціалу студента за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, використання сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, вміння самостійно приймати відповідальні рішення.

Студенти старших курсів до важливих факторів дистанційної освіти відносять можливість викладати матеріал відповідно до рівня підготовки та базових знань студентів, створюючи додаткові сайти з необхідною інформацією і сайти, на яких студенти можуть обмінюватися інформацією, відповідаючи на запитання один одного та

навчатися, навчаючи інших. Також важливим є те, що старшокурсники можуть здійснювати навчання одночасно з професійною діяльністю (або з навчанням за іншим напрямком), тобто без відриву від виробництва або іншого виду діяльності. Не менш важливою для старшокурсників є економічність, що полягає у зменшенні або відсутності витрат на трансфер, оренду житла.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробці підходів, в яких буде враховано особливості потреб студентів різних курсів до дистанційного навчання, з метою оптимізації навчального процесу та розвитку фахової компетентності студентів, майбутніх медиків.

Список літератури

1. Гаврилюк Н. М. Огляд моделей, принципів, форм і методів дистанційного навчання / Н. М. Гаврилюк // Інноваційна педагогіка. Науковий журнал. – 2020. – Вип. 30, т. 2. – С. 127–130.
2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В. Г. Кременем 20 грудня 2000 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/distancijna-osvita>.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf.
4. Яценко Е. Дистанційна освіта в освітній діяльності вищої школи: виклики часу / Е. Яценко, І. Левандовська // Гуманітарні студії: історія та педагогіка. – 2012. – № 1. – С. 124–134. – Режим доступу : <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/20>.
5. Bacurovsjka I. V. Distance learning Technologies in higher education / I. V. Bacurovsjka, O. M. Samojlenko. – Access mode : http://www.confcontact.com/20110225/pe4_samojl.htm.
6. Rebukha L. Ukrainian Society and Covid-19: the Influence of the Pandemic on Educational Processes in Higher School / L. Rebukha, V. Polishchuk // Postmodern Openings. – 2020. – Vol. 11 (2). – P. 120–127. DOI 10.18662/po/11.2/165.
7. Yavtushenko S. P. Distance Learning in the age of Globalization of Education / S. P. Yavtushenko // Almanahul SWorld. – 2020. – Vol. 4 (1). – P. 199–203. DOI 10.30888/2663-5720.2020-04-01-043.

References

1. Havryliuk, N.M. (2020). Ohliad modelei, pryntsyypiv, form i metodiv dystantsiinoho navchannia [Overview of Models, Principles, Forms and Methods of Distance Learning]. *Innovatsiina pedahohika. Naukovyi zhurnal – Innovative Pedagogy. Scientific Journal*, 30(2), 127-130 [in Ukrainian].
2. (2000). Kontsepsiia rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini [The concept of distance education's development in Ukraine]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/distancijna-osvita> [in Ukrainian].
3. (2012). Natsionalna stratehia rozvytku osvity v Ukraini na 2012–2021 roky [National strategy for the development of education in Ukraine for 2012–2021]. Retrieved from: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf [in Ukrainian].
4. Yashchenko, E., & Levandovska, I. (2021). Dystantsiina osvita v osvittinii diialnosti vyshchoi shkoly: vyklyky chasu [Distance Education in the Educational Activities of Higher Education: *Challenges of the Time*]. *Humanitarni studii: istoriia ta pedahohika – Humanities Studies: History and Pedagogy*, 1, 124-134. Retrieved from: <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/20> [in Ukrainian].
5. Bacurovsjka, I.V., & Samojlenko, O.M. Distance learning Technologies in higher education. Retrieved from: http://www.confcontact.com/20110225/pe4_samojl.htm.
6. Rebukha, L., & Polishchuk, V. (2020). Ukrainian Society and COVID-19: the Influence of the Pandemic on Educational Processes in Higher School. *Postmodern Openings*. 11(2), 120-127. DOI 10.18662/po/11.2/165.
7. Yavtushenko, S.P. (2020). Distance Learning in the Age of Globalization of Education. *Almanahul SWorld*, 4(1), 199-203. DOI 10.30888/2663-5720.2020-04-01-043.

DISTANCE EDUCATION IN THE MEDICAL UNIVERSITY AS A CHALLENGE TO MODERN CONDITIONS

O. P. Venger, O. Ye. Smashna, T. P. Guseva, L. M. Sas, Yu. I. Mysula, V. S. Bilous, O. O. Liuta, M. Ye. Koval, T. I. Ivanitska

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ternopil, Ukraine

Purpose: to study additional resources and advantages of distance education in the disciplines “Medical Psychology” and “Psychiatry” for students of higher medical educational institutions of I. Horbachevsky Ternopil National Medical University in the conditions of military operations on the territory of Ukraine

Materials and Methods. A remote survey was conducted to study the influence of distance education factors on teaching for students of the Faculty of Medicine.

Results. The analysis of scientific research on this issue has shown an insufficient level of study of the peculiarities of the organization of distance learning in the process of training future doctors, especially the teaching of clinical disciplines. After all, under these conditions, clinical practice is important - working with real patients, taking an anamnesis, conducting diagnostic examinations, practicing practical skills of face-to-face communication with the patient, which are more difficult for a student to learn during distance education.

It was established that it is important for students of the first course of their studies to choose their own rhythm and mode of acquiring knowledge in conditions that are comfortable for them, as well as the use of new achievements of information technologies in education.

The priorities of middle course students are the importance of free access to educational materials, as well as the fact that distance education contributes to increasing the motivation, creative and intellectual potential of the student due to self-organization, the desire for knowledge, the use of modern information and telecommunication technologies, the ability to make responsible decisions independently.

The 5-6 course students consider the possibility of teaching material according to the level of preparation and basic knowledge of students, creation of additional platforms for information exchange to be important factors of distance education. It is also important that senior students study at the same time as a professional activity (or study in another field) to reduce the costs of transfers and housing rent.

Conclusion. The distance format of education has its advantages, the specificity of which is manifested depending on the course of study of students.

KEY WORDS: higher medical education; distance learning; interactive interaction; information technologies.

Рукопис надійшов до редакції 16.09.2022 р.

Відомості про авторів:

Венгер Олена Петрівна – професорка, докторка медичних наук, завідувачка кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 43-57-71.

Смашна Олена Євгенівна – доцентка, кандидатка медичних наук, доцентка кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 43-57-71.

Гусєва Тетяна Павлівна – кандидатка психологічних наук, асистентка кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 43-57-71.

Сас Леся Михайлівна – доцентка, кандидатка медичних наук, доцентка кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 43-57-71.

Мисула Юрій Ігорович – професор, доктор медичних наук, завуч кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 43-57-71.

Білоус Володимир Сергійович – кандидат медичних наук, асистент кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 43-57-71.

Люта Ольга Олександрівна – кандидатка медичних наук, асистентка кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 43-57-71.

Коваль Маріанна Євгенівна – асистентка кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 43-57-71.

Іваніцька Тетяна Іванівна – асистентка кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 43-57-71.